

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียน ผู้วิจัยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่บริเวณในรัศมี 3 กิโลเมตรรอบพื้นที่โครงการ ซึ่งครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการศึกษาเท่ากับ 86 ตัวอย่าง แต่สามารถเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ได้จำนวน 116 ตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของประชากร

ตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 116 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.9 และเพศชาย ร้อยละ 49.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ 42.2) อายุเฉลี่ยประมาณ 46 ปี เป็นครอบครัวขนาดกลาง ที่มีสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 4-6 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.6) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.4) และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เกิด ประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 41.4 รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 33.6) และเกษตรกร (ร้อยละ 15.5) ผู้ให้สัมภาษณ์มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 10,810.34 บาท และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 6,775.86 บาท

ร้อยละ 71.6 มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง ลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ซึ่งใช้เป็นที่พักอาศัยและ/หรือประกอบการค้า เมื่อถามถึงการถือครองที่ดิน พบว่า ตัวอย่างที่ทำการศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.2) ไม่มีที่ดินทำกิน ส่วนที่เหลือมีที่ดินทำกินซึ่งเป็นที่ดินของตนเอง มีขนาดที่ดินทำกินโดยเฉลี่ยประมาณ 9 ไร่ ต่อครัวเรือน และมีน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำดื่มของครัวเรือน (ร้อยละ 57.7) รองลงมา (ร้อยละ 26.1) ชื่อน้ำดื่มบรรจุขวด ซึ่งไม่มีการทำความสะอาดก่อนนำน้ำมาดื่ม มีเพียงร้อยละ 14.7 ที่ตอบว่านำไปต้มและกรองก่อนนำมาดื่ม และจำนวนเพียงร้อยละ 2.6 มีปัญหาน้ำดื่มไม่สะอาดมีตะกอน สำหรับแหล่งน้ำใช้ของครัวเรือน ร้อยละ 81.3 ใช้น้ำประปา และอีก

ร้อยละ 8.9 ใช้น้ำบาดาล และจำนวนเพียงร้อยละ 3.4 พบว่า มีปัญหาเรื่องน้ำใช้ไม่สะอาดมีตะกอน และน้ำไม่ค่อยไหล ส่วนน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรกรรม (ร้อยละ 64.4) ใช้วิธีการสูบน้ำหรือปั๊มจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ / ลำคลอง ในบริเวณใกล้เคียง ที่เหลือน้ำจากคลองชลประทาน (ร้อยละ 20.3) ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน ร้อยละ 50 ระบุปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำ ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน และ เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม

สำหรับปัญหาด้านไฟฟ้า ร้อยละ 81 ตอบว่าไม่มีปัญหาเรื่องการใช้ไฟฟ้า เนื่องจากระบบไฟฟ้าเป็นปกติดี อีกร้อยละ 12.8 มีปัญหาไฟฟ้าดับบ่อย โดยเฉพาะเวลาฝนตกหนัก ที่เหลือมีปัญหาขาดไฟฟ้าส่องสว่างริมทาง (ร้อยละ 4.3) และไฟฟ้าไม่ทั่วถึง (ร้อยละ 2.6) เมื่อถามถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 71.6 ตอบว่าไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 28.4 พบว่ามีปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาที่ครัวเรือนได้รับผลกระทบมากที่สุดในปัจจุบัน คือ ปัญหาฝุ่นละออง (ร้อยละ 23.3) รองลงมาคือ เสียงดัง (ร้อยละ 6) กลิ่นเหม็นและขยะมูลฝอย (ร้อยละ 3.4 เท่ากัน) และปัญหาน้ำเสีย (ร้อยละ 1.7)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับทราบข้อมูลข่าวสารทั่วไปของคนในชุมชน เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนได้เช่นเดียวกัน ผลการศึกษา พบว่า ร้อยละ 37.5 ทราบข้อมูลข่าวสารทั่วไปจากโทรทัศน์ ร้อยละ 19.6 ทราบจากวิทยุ และร้อยละ 17.6 ทราบจากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ และแผ่นพับ นอกจากนี้ยังมีแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ ผู้นำชุมชน (ร้อยละ 10) เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 9.3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 4) และกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 2) ส่วนแหล่งข้อมูลภายในชุมชน พบว่า ร้อยละ 43.3 ทราบจากเสียงตามสาย / หอกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 22.7 ทราบจากผู้นำชุมชน และร้อยละ 18.6 ทราบจากเพื่อนบ้าน เกี่ยวกับรูปแบบการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่คาดว่าชุมชนจะได้รับทราบข่าวสารมากที่สุดนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 55.2 ตอบว่า ควรใช้วิธีการเผยแพร่ทางเสียงตามสาย / หอกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 25 ควรเผยแพร่ผ่านโทรทัศน์ และร้อยละ 12.1 ควรเผยแพร่ผ่านผู้นำชุมชน ความถี่ของการรับทราบข้อมูลข่าวสารในชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 51.7) ตอบว่ารับทราบข่าวสารทุกวัน รองลงมา (ร้อยละ 26.7) ได้รับทราบข่าวสารแทบทุกวัน ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 21.6) ตอบว่า นาน ๆ ครั้งจะได้รับทราบข่าวสาร

การมีส่วนร่วมของครัวเรือนต่อกิจกรรมของชุมชน ปรากฏว่า ร้อยละ 73.3 มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชนในลักษณะนาน ๆ ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 10.3 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนแทบทุกวัน และร้อยละ 4.3 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนทุกวัน ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.1 ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เมื่อถามถึงกลุ่ม/สมาชิกของชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 72.4 ตอบว่าเป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนเงินล้าน ร้อยละ 21.6 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 2.6 เป็นสมาชิกกลุ่มอบต. และส่วนที่เหลือเป็นสมาชิกกลุ่มกลุ่มอสม. (ร้อยละ 1.7) กลุ่มโครงการหลวง (ร้อยละ 0.9) และกลุ่มเกษตรกร (ร้อยละ 0.9) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมหรือเวทีสมาคมของชุมชน ร้อยละ 77.6 ตอบว่าจัดโดยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 8.6 จัดโดยกรรมการหมู่บ้าน ส่วนที่เหลือจัดโดยอบต. (ร้อยละ 6.9) เทศบาล (ร้อยละ 5.2) และ อสม. (ร้อยละ 1.7) เมื่อถามถึงความถี่ในการจัดกิจกรรม ร้อยละ 67.2 ตอบว่ามีการจัดกิจกรรมเดือนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 26.7 ตอบว่า จัดกิจกรรม 2 เดือนต่อครั้ง และอีกร้อยละ 6 ตอบว่า มีการจัดกิจกรรม 3 เดือนต่อครั้ง

เมื่อถามเกี่ยวกับการรับทราบข่าวหรือได้รับความรู้จากการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล (โครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน) พบว่า ร้อยละ 59.5 ไม่เคยรับทราบเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียนมาก่อน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 40.5 เคยรับทราบหรือได้รับความรู้จากการประชาสัมพันธ์โครงการฯ มาก่อน จากเจ้าหน้าที่โครงการ ผู้นำชุมชน / กรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน และโทรทัศน์

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียน

ผลการสัมภาษณ์ตัวอย่างที่ทำการศึกษเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียน ปรากฏว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.7) ตอบว่า ทราบมาบ้างว่าพลังงานหมุนเวียน เป็นพลังงานที่สามารถนำกลับมาใช้ทดแทนได้ ได้แก่ ไม้ ฟืน แกลบ ชานอ้อย น้ำแสงอาทิตย์ ความร้อนใต้พิภพ ลมและคลื่น เป็นต้น ร้อยละ 44.8 ตอบว่า ทราบมาบ้างว่าพลังงานลื่นเปลี่ยนเป็นพลังงานที่ใช้แล้วหมดไป ไม่สามารถนำกลับมาใช้ทดแทนได้ เช่น ถ่านหิน หินน้ำมัน น้ำมันดิบ น้ำมันเชื้อเพลิง ก๊าซธรรมชาติและนิวเคลียร์ เป็นต้น ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 43.1 ตอบว่า ทราบมาบ้างเมื่อถามถึงวัตถุดิบที่ใช้ผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย เช่น ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน มีราคาแพง และร้อยละ 35.3 ตอบว่า มีปริมาณไม่เพียงพอ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และ (ร้อยละ 42.2) ตอบว่าทราบมาบ้างว่าประเทศไทยต้องนำเข้าถ่านหิน น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เพื่อใช้ผลิตไฟฟ้า ทำให้มีปัญหาขาดดุลทางการค้า

ส่วนความเห็นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียนในประเด็นอื่น ๆ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 46.6 ให้ความเห็นว่าทราบมาบ้างว่าภาครัฐมีความจำเป็นต้องจัดหาพลังงานทางเลือก เพราะมีประชากรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 38.8 ระบุว่า ทราบมาบ้างเรื่องการใช้แก๊ส ชานอ้อย เศษไม้ เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าเชื้อเพลิงประเภทน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ หรือถ่านหิน เมื่อถามถึงว่ารัฐบาลมีการรณรงค์ให้นำพลังงานหมุนเวียน (แก๊ส ชานอ้อย ชังข้าวโพด) มาใช้เพื่อทดแทนพลังงานสิ้นเปลือง (ถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) เป็นการประหยัดเงินตราในการซื้อเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 39.7 ระบุว่าทราบมาบ้าง และอีกร้อยละ 40.5 ตอบว่า ทราบมาบ้างว่ารัฐบาลส่งเสริมโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน โดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า เพื่อลดการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซธรรมชาติ

ชนิดของพลังงานที่นำมาเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำชนิดของพลังงานมาเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า ปรากฏว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 75.9 เห็นด้วยกับการนำพลังงานทดแทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า ส่วนประเภทของพลังงานทดแทนที่เห็นด้วยกับการนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้า มีดังนี้ ร้อยละ 78.4 ใช้ชังข้าวโพด ร้อยละ 78.4 ใช้เศษไม้ ร้อยละ 77.6 ใช้กะลาปาล์ม นอกจากนี้ยังมีพลังงานชนิดอื่น ๆ อีก เช่น เหมืองถ่านหิน (ร้อยละ 73.3) ชานอ้อย (ร้อยละ 76.7) แก๊ส (ร้อยละ 70.7) และ ก๊าซธรรมชาติ (ร้อยละ 36.2) ที่เห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้า สำหรับพลังงานที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เห็นด้วยในการนำมาเป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า คือ พลังงานจากถ่านหิน (ร้อยละ 37.9) น้ำมัน (ร้อยละ 37.1) และนิวเคลียร์ (ร้อยละ 35.3) ซึ่งเป็นพลังงานประเภทสิ้นเปลือง ประเภทใช้แล้วหมดไป

การรับทราบข่าวสารโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน

เมื่อถามถึงข่าวเกี่ยวกับการก่อสร้างโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก (โครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน) ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 62.9 ไม่เคยทราบมาก่อน มีเพียงร้อยละ 37.1 ตอบว่าเคยทราบมาก่อน จากโทรทัศน์ (ร้อยละ 42.9) วิทยุ (ร้อยละ 23.4) และ เจ้าหน้าที่โครงการ (ร้อยละ 14.3) สำหรับข่าวการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี (โครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล) พบว่า ร้อยละ 64.7 ไม่เคยรับทราบข่าวการประชาสัมพันธ์มาก่อน ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 35.3

เคยรับทราบมาก่อน จากเจ้าหน้าที่โครงการ (ร้อยละ 39.7) เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 25) ผู้นำชุมชน / กรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 19.1) และสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ / โปสเตอร์ / แผ่นพับ) (ร้อยละ 8.8)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน ในประเด็นต่าง ๆ คือ ที่ตั้งโครงการ วัสดุเชื้อเพลิง และเทคโนโลยี ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ที่ตั้งโครงการ

เมื่อถามข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งโครงการฯ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน ร้อยละ 86.2 เห็นด้วยกับโรงไฟฟ้าควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งชุมชนไม่น้อยกว่า 3 กิโลเมตร ร้อยละ 85.4 เห็นด้วยว่าโรงไฟฟ้าควรตั้งอยู่ห่างจากชุมชน เพื่อป้องกันการเกิดมลภาวะจากการขนส่งเชื้อเพลิง (แกลบ) ร้อยละ 83.6 เห็นด้วยหากโรงไฟฟ้าอยู่ใกล้กับชุมชน ทำให้สามารถลดปัญหาไฟดับในพื้นที่ได้ และร้อยละ 73.3 มีความเห็นว่าทำให้สร้างความเจริญในท้องถิ่น ร้อยละ 72.4 เห็นด้วยว่าเป็นการเพิ่มเสถียรภาพด้านไฟฟ้าให้กับชุมชนมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 66.4 เห็นด้วยว่าโรงไฟฟ้าควรตั้งอยู่ใกล้โรงสี เพื่อสะดวกต่อการลำเลียงเชื้อเพลิง ร้อยละ 64.7 เห็นว่าโรงไฟฟ้าที่ตั้งอยู่ใกล้พื้นที่เกษตรกรรม อาจจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเกิดความเสียหายได้ และ (ร้อยละ 63) เห็นด้วยว่าโรงไฟฟ้าควรตั้งอยู่ใกล้แหล่งพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อสะดวกในการขนส่ง เมื่อถามถึงการมีโรงไฟฟ้าตั้งอยู่บริเวณเดียวกับโรงสีข้าวไทยมาพรรณ ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี (ร้อยละ 62.1) ระบุว่าเห็นด้วย อีกทั้งมีผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.8) เห็นด้วยกับการมีโรงไฟฟ้าอยู่ใกล้ชุมชน โดยให้เหตุผลว่าทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับผลกระทบของการใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า (ร้อยละ 47.4) ให้ความเห็นว่ามันก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และร้อยละ 46.5 เห็นว่าไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 63.8 ไม่เห็นด้วยที่โรงงานผลิตไฟฟ้าจะอยู่ใกล้ชุมชน

วัสดุเชื้อเพลิง

เมื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวัสดุเชื้อเพลิง ร้อยละ 94 ตอบว่าเห็นด้วยกับการนำกลับมาเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า เพราะเป็นการเพิ่มมูลค่าของวัสดุเหลือใช้ ร้อยละ 91.4 เห็นด้วยว่าการใช้เศษวัสดุเหลือใช้ในชุมชน สามารถลดการใช้พลังงานสิ้นเปลือง เช่น ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ 91.4 เห็นว่าเป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศในการซื้อเชื้อเพลิง และร้อยละ 87.9 มีความเห็นว่าเศษวัสดุเหลือใช้ในชุมชน เช่น แกลบ สามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้า ร้อยละ 81 เห็นว่าการใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิง อาจจะทำให้เกิดปัญหาเขม่า / ควัน จากการเผาไหม้ มีผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 78.4 เห็นด้วยว่าสามารถลดปัญหาฝุ่นละอองในชุมชนที่เกิดจากโรงสี

สำหรับผลกระทบของการใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า (ร้อยละ 77.6) มีความเห็นว่า อาจจะทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองจากการขนส่ง (ร้อยละ 75) เห็นว่าหากมีโรงไฟฟ้าจากแกลบใกล้ชุมชน ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการเดินทางมากขึ้น (ร้อยละ 74.1) เห็นว่าอาจทำให้เกิดปัญหาโรคระบบทางเดินหายใจในชุมชนมากขึ้น (ร้อยละ 58.6) เห็นว่าจะทำให้เกิดเสียงดังจากกระบวนการผลิต (ร้อยละ 56.9) เห็นว่าจะทำให้เกิดน้ำเน่าเสียในชุมชน (ร้อยละ 45.7) มีความเห็นว่าการใช้แกลบเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ (ร้อยละ 43.1) เห็นว่าไม่ก่อผลกระทบต่อชุมชน

เทคโนโลยี

เมื่อถามถึงเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยี ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 85.4 เห็นด้วยว่าการเผาแกลบของโรงไฟฟ้า ควรใช้ระบบเผาไหม้ด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 83.7 เห็นด้วยกับการลำเลียงแกลบจากโรงสีมายังโรงไฟฟ้า ควรใช้ระบบสายพานแบบปิด ร้อยละ 83.6 เห็นว่าลานกองแกลบของโรงไฟฟ้า ควรใช้วิธีการปลูกต้นไม้ทรงสูง เพื่อเป็นแนวบังลมรอบพื้นที่ไม่ให้มีฝุ่นละอองมารบกวนชาวบ้าน และผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 81 เห็นว่าน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดได้คุณภาพตามมาตรฐาน ควรนำกลับมาใช้รดน้ำต้นไม้ภายในโรงไฟฟ้า (ร้อยละ 76.7) เห็นด้วยกับโรงไฟฟ้าให้น้ำที่ผ่านการบำบัดได้คุณภาพตามมาตรฐาน แก่ชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียงเพื่อใช้ทำนา (ร้อยละ 73.3) เห็นด้วยว่าวิธีการบำบัดน้ำเสียที่มาจากกระบวนการผลิตของโรงไฟฟ้า สามารถป้องกันน้ำเสียสู่ชุมชนได้

สำหรับระบบดักฝุ่นละอองของโรงไฟฟ้า ผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 77.6) เห็นด้วยว่าวิธีการกำจัดฝุ่นละอองของโรงไฟฟ้า สามารถป้องกันฝุ่นละอองได้ (ร้อยละ 74.1) เห็นว่าระบบดักฝุ่นควรใช้ทั้งระบบไซโคลนและถุงกรอง (ร้อยละ 71.5) เห็นว่าควรใช้ระบบถุงกรอง (ร้อยละ 69) ระบุว่าเห็นด้วยว่าควรใช้ระบบไซโคลน เมื่อถามถึงระบบการเผาไหม้ของโรงไฟฟ้า (ร้อยละ 67.3) เห็นด้วยว่าไม่ทำให้เกิดเขม่า / ควัน มารบกวนชุมชน นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 62.9) เห็นด้วยว่าวิธีการจัดการของโรงไฟฟ้า ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ (ร้อยละ 62.1) เห็นว่าไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

สรุปผลการศึกษาความคิดเห็นของการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการฯ ทั้งในส่วนของการตั้งโครงการฯ วัสดุเชื้อเพลิง และเทคโนโลยีที่ใช้ในโครงการฯ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีโรงไฟฟ้าในพื้นที่ชุมชน

ผลการศึกษาความคิดเห็นการมีโรงไฟฟ้าที่ผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงประเภทพลังงานหมุนเวียนในพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 77.6 คิดว่า สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องไฟฟ้าได้ เพราะ มีแหล่งผลิตไฟฟ้าอยู่ใกล้ ๆ ทำให้ไฟฟ้าไม่ดับบ่อย (ร้อยละ 37.9) เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และมีไฟฟ้าใช้ได้ดี (ร้อยละ 31) อีกทั้งอาจได้ใช้ไฟฟ้าราคาถูก เพราะใช้เชื้อเพลิงภายในประเทศ (ร้อยละ 8.6) และมีผู้ที่ตอบว่าไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องไฟฟ้าได้ (ร้อยละ 22.4) เนื่องจาก มีระบบไฟฟ้าเพียงพออยู่แล้ว (ร้อยละ 19.8) และส่วนที่เหลืออื่น ๆ อีกเล็กน้อย เช่น เคยทราบข่าวว่าไม่สามารถแก้ไขได้ ไม่มีความเชื่อมั่นในโรงงาน และ มีระบบไฟฟ้าคนละสาย

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะทำให้เกิดการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก และข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการฯ และภาครัฐ มีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้าใจและยอมรับโครงการฯ

ปัจจัยที่คาดว่าจะทำให้ชุมชนเข้าใจและยอมรับโครงการฯ ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 54.3 ระบุว่า ควรให้ความรู้และทำความเข้าใจกับชาวบ้านถึงผลดีและผลกระทบของวัสดุที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง ร้อยละ 24.1 ระบุว่า ควรจัดทำการประชุมสัมพันธ์และสื่อสิ่งพิมพ์แจกแก่ชาวบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียนของโครงการฯ และ เห็นว่าจัดทำการประชุมให้ชาวบ้านทราบถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 6.9) และโครงการควรชี้แจงข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบที่ชุมชนจะได้รับพร้อมทั้งวิธีการจัดการแก้ไข (ร้อยละ 6.9) นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นอื่น ๆ อีก คือ อาจได้ใช้ไฟฟ้าในราคาถูก เพราะใช้เชื้อเพลิงที่หาได้ในประเทศ (ร้อยละ 2.6) มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่น (ร้อยละ 1.7) และมีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 3.4)

การยอมรับโครงการฯ โดยไม่มีการโต้แย้ง

เมื่อถามถึงวิธีการที่ทำให้เกิดการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้าโดยไม่มีการโต้แย้ง ตัวอย่างที่ทำการศึกษา ร้อยละ 29.3 ระบุว่า โครงการต้องชี้แจงข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบที่ชุมชนจะได้รับพร้อมทั้งวิธีการจัดการป้องกันและแก้ไข รองลงมา (ร้อยละ 26.7) เห็นว่าควรจัดทำการประชุมสัมพันธ์และสื่อสิ่งพิมพ์แจกแก่ชาวบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับพลังงานชีวมวล (ร้อยละ 21.6) จัดทำประชุมให้ชาวบ้านทราบถึงข้อมูล และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 14.7) ดูแลเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้ง ฝุ่นละออง เขม่า/ควัน ไม่ให้รบกวนชาวบ้าน (ร้อยละ 5.2) ให้ความช่วยเหลือ รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากชุมชน ผลการศึกษานี้ มีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 2.6)

ข้อเสนอแนะต่อโครงการและภาครัฐ

เมื่อถามว่า “หากมีการคัดค้านหรือต่อต้านการพัฒนาโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กจากประชาชนในพื้นที่” ตัวอย่างที่ทำการศึกษา มีข้อเสนอแนะ จำแนกได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะ การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อโครงการ ฯ

เสนอแนะว่า ร้อยละ 32.8 โครงการฯ ต้องดูแลเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้ง ฝุ่นละออง เหมม่า / ควีนไมให้รบกวนชาวบ้าน (ร้อยละ 15.5) โครงการ ฯ ควรชี้แจงข้อดี ข้อเสียและผลกระทบที่ชุมชนจะได้รับและวิธีการจัดการแก้ไข และอีกร้อยละ 15.5 จัดทำประชาคมให้ชาวบ้านทราบถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 12.1) โครงการฯ จัดการประชาสัมพันธ์และสื่อสิ่งพิมพ์แจกแก่ชาวบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับพลังงานชีวมวล และโครงการฯ ควรให้ความรู้และทำความเข้าใจกับชาวบ้านถึงผลดีและผลกระทบของวัสดุที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง (ร้อยละ 4.3) รวมทั้งสร้างความเชื่อถือในกระบวนการผลิตและควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (ร้อยละ 2.6) ทั้งนี้มีผู้ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 17.2)

2. ข้อเสนอแนะ การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อภาครัฐ

ผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.6) ระบุว่า ต้องการให้ภาครัฐเข้ามากำกับดูแลเรื่องการควบคุมปัญหามลพิษไม่ให้รบกวนชาวบ้านและตรวจสอบติดตามเรื่องร้องเรียนจากชาวบ้าน รองลงมา (ร้อยละ 31.9) เสนอให้หน่วยงานของภาครัฐเข้ามาชี้แจงข้อมูล โดยจัดทำสื่อการประชาสัมพันธ์ และทำความเข้าใจกับชาวบ้านเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และควบคุมโรงงานไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน มีเพียง ร้อยละ 4.3 ที่เสนอให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพของโรงงานให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานอย่างเหมาะสม และที่เหลือ (ร้อยละ 11.2) ไม่แสดงความคิดเห็น

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่าง ๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ค่า คือ ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน(มีค่าเป็นบวก) จำนวน 3 ค่า ได้แก่ การศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับรายได้ การศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับเบื้องต้นพลังงานหมุนเวียน และอาชีพมีความสัมพันธ์กับการถือครองที่ดิน ส่วนความสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์แบบผกผัน (มีค่าเป็นลบ) จำนวน 2 ค่า ได้แก่ อายุกับการศึกษา และอายุกับรายได้ และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 2 ค่า ได้แก่ อายุกับระยะเวลาการอยู่อาศัย และ รายได้กับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตั้งแต่ 0.206 – 0.622 และคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด คือ การศึกษามีความสัมพันธ์กับรายได้ เท่ากับ 0.622 และพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์เกิน 0.8

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คดอยพหุแบบขั้นตอน ปรากฏว่ามีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียน (X_9) อาชีพ (X_5) คือ อาชีพเกษตรกรกรรม (X_{51}) และรับจ้างทั่วไป (X_{54}) และ ระดับการศึกษา (X_3) คือ การศึกษาระดับปริญญาตรี (X_{38}) มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเขาสมคอน อำเภอนาทอง จังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ

- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียน (X_9)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากความรู้เป็นขั้นตอนแรกของการตัดสินใจ เมื่อมีความรู้มากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการมากยิ่งขึ้นทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้น

- อาชีพ (X_5)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจมีสาเหตุมาจากอาชีพเกษตรกรกรรม และรับจ้างทั่วไป มีความเกี่ยวข้องกับโครงการ ในด้านผลผลิต หรือการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น จึงอาจทำให้เป็นเหตุจูงใจให้เกิดการยอมรับโครงการ

- ระดับการศึกษา (X_3)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วน

ใหญ่มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน การรับรู้ข่าวสารไม่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดการยอมรับที่ไม่แตกต่างกัน

ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก โดยปัจจัยดังกล่าวได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) ระยะเวลาการอยู่อาศัย (X_4) รายได้ (X_6) การถือครองที่ดิน (X_7) และ การรับรู้ข่าวสาร (X_8) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันสภาพทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และมีองค์ประกอบจากปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นหรือยอมรับนั้น ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับโครงการ อาชีพ ระดับการศึกษา จึงทำให้ปัจจัยที่กล่าวข้างต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวอย่างที่ทำการศึกษาล้วนใหญ่ “เพ่งทราบ” ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียนและไม่แน่ใจในรายละเอียด สำหรับข่าวการประชาสัมพันธ์หรือรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน พบว่า การดำเนินโครงการฯ ยังไม่เป็นที่รู้จัก หรือทราบข้อมูลเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโครงการยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้าง ประชาชนจึงไม่มีประสบการณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการทำความเข้าใจและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น โครงการ (บริษัทเอกชน) และ/หรือ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้นและต่อเนื่อง โดยลักษณะการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับโครงการและ/หรือภาครัฐ ควรจัดให้มีกิจกรรมที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่มีการนำพลังงานหมุนเวียนมาใช้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เพื่อสามารถชี้แจงข้อมูลและวิธีการป้องกันและแก้ไขแก่ชุมชนได้ ทั้งนี้ในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นกับชุมชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง โดยสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมการประชาสัมพันธ์โครงการต่อตัวแทนหน่วยงานราชการท้องถิ่น และผู้นำชุมชน โดยมีลักษณะมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแกนนำทางความคิดหรือ

มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนในชุมชน ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานราชการระดับท้องถิ่นและกลุ่มผู้นำชุมชน เมื่อกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการแล้ว และได้รับความร่วมมือจะสามารถขยายผลต่อ ๆ ไปยังเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือประชาชนอื่น ๆ ในพื้นที่ อาจจะขยายผลต่อทัศนคติที่มีต่อโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียนได้มากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มการให้ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ กับชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยใช้ช่องทางการสื่อสารประเภทต่าง ๆ ที่มีในชุมชนเป็นช่องทางการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลเช่น สื่อจากเสียงตามสาย ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ โบสถ์หรือแผ่นพับ) เป็นต้น ทั้งนี้สื่อประเภทเสียงตามสาย เป็นสื่อที่คาดว่าจะสามารถเข้าถึงประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบการยอมรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กที่ใช้พลังงานหมุนเวียน กับโครงการอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน โดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนหน่วยงานราชการและผู้นำชุมชน และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ประกอบด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้น